

Täysistunto

Torstai 19.1.2023 klo 16.00—18.55

2.1. Suullinen kysymys oppimistulosten heikkenemisestä (Sakari Puisto ps)

Suullinen kysymys SKT 225/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Puisto.

Keskustelu

16.01 **Sakari Puisto ps:** Arvoisa puhemies! Suomi tunnettiin pitkään, varsinkin vuosituhannen vaihteen kieppeillä, koulutuksen suorastaan erinomaisista Pisa-tuloksista. Näistä tultiin ottamaan oppia ja ihmettelemään kaukaakin ulkomailta. Nyt lähinnä kuitenkin uutisoidaan oppimistulosten romahtamisesta.

Suomalaisen peruskoulun tilanne on heikentynyt suorastaan katastrofaalisesti. Tutkimusten mukaan Pisa-tulokset ovat olleet laskussa jo vuodesta 2006 lähtien, mikä on pitkä aika. Kyse ei ole mistään hetken ilmiöstä, syitä on monia. Opettajat ovat usein jaksamisensa rajoilla ja kertovat, että heitä ei ole kuunneltu. Syitä löytyy opetussuunnitelmista, joita on kutsuttu muun muassa höttöisiksi. On näyttöä siitä, että lasten liian pitkälle menevät itseohjautuvuusmenetelmät ja liiallinen nojaaminen digitaalisiin opetusmenetelmiin ovat yhteydessä huonompiin oppimistuloksiin ja myös eriytymiseen oppimistuloksista.

Nyt kysyn ministeriltä: Mitä mieltä te olette tästä tilanteesta ja näettekö, että on tehty virheitä? Miten suomalaisten lasten ja nuorten koulumenestys turvataan niin, etteivät he joudu kärsimään tehdyistä virheistä?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Andersson.

16.02 **Opetusministeri Li Andersson** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia edustajalle aivan erinomaisen tärkeästä kysymyksestä. Minun mielestäni tämä tilanne on äärimmäisen huolestuttava ja vakava. Ja aivan kuten edustaja itse toteaa, tässä on kyse pidempiaikaisesta kehityksestä, joka oikeastaan on ollut meneillään jo vuodesta 2000 lähtien, jos tarkastellaan kansallisia tuloksia ja tutkimuksia, mitä on tehty oppimistuloksiin liittyen.

Tämä kehitys on myöskin syy sille, että tämä hallitus halusi tehdä koulutuksen kunnianpalautuksen [Timo Heinosen välihuuto] eli palauttaa ja vahvistaa koulutuksen resursseja kaikilla eri koulutuksen asteilla. Ja myöskin hallitusohjelman yhtenä keskeisenä tavoitteena on koulutuksellisen tasa-arvon vahvistaminen, [Ben Zyskowicz: Eikä sekään onnistunut!] koska vahvin muutos, mikä on tapahtunut, on se, että oppilaiden perhetausta eli oppilaiden sosioekonominen asema vaikuttaa oppimistuloksiin enemmän kuin aikaisemmin. [Ben Zyskowicz: Eli ette onnistuneet!]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 152/2022 vp

Minun mielestäni suomalaisessa koulutuspolitiikassa on tehty virheitä, ja kaikista suurin virhe on aivan liian pitkään jatkuneet koulutusleikkaukset, joihin useampi hallitus ennen tätä syyllistyi. [Vasemmalta: Juuri näin, kokoomus!]

Puhemies Matti Vanhanen: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Puisto.

16.03 Sakari Puisto ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koulutuksen tasa-arvo on tietysti hyvä tavoite, ja sitä itsekkin haen tässä takaa, ja koulutukseen tarvitaan riittävät resurssit. Kuitenkin pitäisi olla selvää, että ongelmat ovat hyvinkin syvällä, ja kyse ei ole läheskään aina pelkästään rahasta, vaikka sekin on tärkeää.

Merkille pantavaa on myös se, että Viro on mennyt Suomen ohi Pisa-tuloksissa.

Asiaa ei auta myöskään samanaikaisesti harjoitettu maahanmuuttopolitiikka. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus totesi tuoreessa tutkimuksessaan sen, mitä me olemme pyrkineet sanomaan jo pitkään: maahanmuuttajataustaiset oppilaat jäävät muista jälkeen, koulujen väliset erot ja myös oppilaiden väliset erot kasvavat. Itse asiassa Suomessa on suurin maahanmuuttajataustaisten ja muun väestön oppimistulosten ero koko länsimaissa.

Arvioissa myös paljastui koruttomasti, että jos kouluissa on reilu viisi prosenttia enemmän vieraskielisiä oppilaita, osaamisen kehittyminen on keskiarvoa heikompa koko koulussa. Monissa kouluissa pääkaupunkiseudulla ja suurissa kaupungeissa tämä osuus on vielä paljon suurempi. Inklusio ei toimi. On puhuttu, että olemme menossa takaisin kohti luokkayhteiskuntaa, ja sen takia kysyn opetusministeriltä: miten te näette tämän asian, ja mihin tämä kehitys tulee johtamaan?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Andersson.

16.04 Opetusministeri Li Andersson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tosiaan tässä koulutuksen kansallisen arviointikeskuksen pitkittäistutkimuksessa todettiin, että sellaisten oppilaiden osaaminen, jotka osallistuvat S2-opetukseen — jotka eivät siis ole kaikki maahanmuuttotataustaisia oppilaita vaan sellaisia oppilaita, joilla on puutteita suomen tai ruotsin kielen taidossa — ei kehittynyt yhtä hyvin kuin sellaisten oppilaiden, jotka eivät osallistu S2-opetukseen. Tämä tarkoittaa sitä, että suomalainen koulutusjärjestelmä nykyisellään ei pysty tukemaan näitä vieraskielisiä oppijoita riittävän hyvin. [Riikka Purra: Lisää rahaa!]

Koko tätä osaamistulosten laskua, oppimiserojen kasvua ei voi selittää vain maahanmuutolla tutkijoidenkaan mukaan, vaan se, mitä tutkijat ennen kaikkea painottavat, on tämä oppilaan perhetaustan yhä voimakkaampi vaikutus. Eli jos on perheitä, joissa vanhemmat eivät ole koulutettuja, tai perheitä, joissa on työttömyyttä, perheitä, joissa ei lueta, nämä taustatekijät vaikuttavat oppimistuloksiin enemmän kuin aiemmin, eli koulu ei pysty yhtä hyvin kuin aikaisemmin tasoittamaan oppilaiden perhetaustasta johtuvia eroja. Tämä on se asia, mihin meidän pitäisi koulutuspolitiikassa erityisesti keskittyä ja minkä parissa ollaan [Puhemies: Aika!] paljon töitä tehty tämän kauden aikana.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Halla-aho.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 152/2022 vp

16.06 Jussi Halla-aho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koulujen, asuinalueiden ja koko yhteiskunnan eriytyminen huonon maahanmuuton seurauksena ei ole uusi ilmiö, vaikka kaikki teeskentelevät yllättynyttä aina, kun asiaa koskevia raportteja poikkeuksellisesti pääsee julkisuuteen. Ilmiö on tuttu muista maista. Se on ollut meilläkin nähtävissä vuosikymmenten ajan. Tilanne on pahentunut kaiken aikaa, ja sen syyt ovat hyvin helposti ymmärrettäviä. Ongelmaa pyritään lakaisemaan maton alle, koska sen ratkaisemiseen ei ole muita vaikuttavia keinoja kuin haitallisen maahanmuuton vaikeuttaminen ja vähentäminen, ja se taas ei maahanmuuttohurmoksessa eläville puolueille käy. Mieluummin uhrataan koulut ja niiden oppilaat. Kysyisin hallitukselta: Miksi oppimiserot kantaväestön ja maahanmuuttajataustaisten oppilaiden välillä ovat Suomessa OECD-maiden suurimmat? Ja uskotteko, että tilanne paranee, kun maahanmuuttajien määrä kasvaa?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Andersson.

16.07 Opetusministeri Li Andersson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä en näe, että näitä ongelmia olisi millään tavalla hyssytelty ottaen huomioon, että koulutuksellisen tasa-arvon vahvistaminen on esimerkiksi hallitusohjelman kantavin koulutuspoliittinen tavoite. Meidän rahallisesti kaikkein suurin panostus, mikä on tehty tämän hallituskauden aikana Oikeus oppia -hankkeen tiimoilta, juurikin liittyy eriytymisen ehkäisyyn, tasa-arvon vahvistamiseen. [Välihuutoja oikealta]

Arvoisa puhemies! Tämä ratkaisuhan, minkä edustaja Halla-aho tässä nosti esille, tosiasiassa ei ole mikään ratkaisu. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ei niin ole sanottu!] Ei ole mikään koulutuspoliittinen ratkaisu ikään kuin todeta, että jotkut lapset ovat vääränlaisia. Me puhutaan lapsista, jotka asuvat Suomessa, joiden perheet asuvat Suomessa, joilla sattuu olemaan muu äidinkieli kuin suomi tai ruotsi. Eivät nämä ongelmat ole lasten vika tai syytä, [Jussi Halla-ahon välihuuto] vaan kyse on siitä, että meidän koulutusjärjestelmää pitää tukea ja kehittää niin, että koulut pystyvät vastaamaan erilaisten oppijoiden tarpeisiin, ja kuten todettu, me selvästi emme osaa tehdä sitä riittävän hyvin, kun on kyse vieraskielisten oppijoiden kielitaidon kehittämisestä. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ohi meni ja ra-justi!]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Juuso.

16.08 Kaisa Juuso ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Opettajien koulutus ei saisi pysähtyä maisterin tutkintoon, vaan opetuslalle ja erityisesti perusopetukseen tulisi luoda systemaattinen jatkuvan koulutuksen toimintatapa, jolla voitaisiin ratkaista jatkuvasti eteen tulevia haasteita ja toimia myös ennakkoivasti. Tämä puute on tunnistettu erilaisissa opettajankoulutusta koskevissa selvityksissä, mutta asia ei ole edistynyt. Kantona kassessa on tietysti raha mutta ehkä myös muut seikat. Se, että tehdään uusi, mittava ja kallis valtakunnallinen opetussuunnitelmauudistus kymmenen vuoden välein, ei ole järkevää.

Arvoisa opetusministeri Andersson ja hyvä hallitus, miksi ette ole tehneet toimia, joilla luotaisiin opettajille tällainen jatkuvan koulutuksen toimintatapa?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Andersson.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 152/2022 vp

16.09 Opetusministeri Li Andersson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Opettajankoulutuksen osalta vastuu on ministeri Honkosella, joka ei ole paikalla, mutta voin todeta yleisesti, että tämä kymmenen vuoden väli, mikä Suomessa on ollut opetussuunnitelmien uudistamisessa, on itse asiassa kansainvälisesti todettu aika hyväksi. Meillä on paljon maita, joissa opetussuunnitelmia päivitetään ja muutetaan nopeammalla aikavälillä, mikä ei ole hyvä, koska silloin opetussuunnitelman sisältöjä ei ehditä riittävästi juurruttaa siihen opetukseen. Eli ikään kuin tätä väliä tässä on kyllä pidetty aivan hyvänä.

Mitä tulee opettajankoulutukseen, opettajien täydennyskoulutus on aivan äärimmäisen tärkeää. Siinä kyllä Suomessa on panostettu aika paljon enemmän kuin monissa muissa maissa, ja siihen on panostettu myöskin tämän hallituskauden aikana. Mutta olennaista on tietenkin se, voivatko kaikki opettajat osallistua täydennyskoulutukseen, eli se, miten se mahdollistetaan siellä työpaikoilla ja koulutuksissa, sekä niiden sisältö. Esimerkiksi S2-opetuksen osalta on myöskin OKM:n selvityksissä identifioitu tarve täydennyskouluttaa S2-opettajia nykyistä enemmän.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Risikko.

16.10 Paula Risikko kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä oppimistulosten lasku on todella hälyttävä. Kysyin Pohjanmaan luokanopettajilta, mitä pitäisi tehdä. Heillä oli kolme keinoa: Yksi oli se, että antakaa heidän keskittyä siihen, mihin heidät on koulutettu, eli siihen opettamiseen ja oppimisen tukemiseen. Nyt aikaa menee paljon, paljon muuhun. Toinen oli se, että oppimisen tukijärjestelmä pitäisi laittaa kuntoon. Oppimisen tukea pitäisi saada paljon, paljon helpommin. Meillä on kolmiportainen järjestelmä, ja byrokratia on valtava, elikkä siihen pitäisi tarttua. Kolmas oli se, että sosiaali- ja terveyspalvelut pitäisi saada lapsille paljon, paljon nopeammin. Nyt joudutaan odottamaan esimerkiksi koulupsykologia kaksi kuukautta. Kysynkin teiltä, arvoisa opetusministeri: mitä te aiotte näille tehdä? Tässä on kolme hyvää keinoa.

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Andersson.

16.11 Opetusministeri Li Andersson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Allekirjoitan näiden keinojen tarpeellisuuden ehdottomasti. Tämä hallitushan on lisännyt rahoitusta oppilas- ja opiskelijahuollon palveluihin. Ollaan säädetty sitovista mitoituksista, jotta työtaakka olisi kohtuullisempi myöskin kuraattoreille ja koulupsykologeille, mutta tällä hetkellä meillä on tilanne varsinkin koulupsykologien osalta se, että meillä on täyttämättä olevia vakansseja hyvin monella paikkakunnalla Suomessa. Eli rahaa on annettu, on pyritty muuttamaan tilannetta, mutta ennen kuin alan vetovoima, työehdot, palkkaus ovat kunnossa, en usko, että me pystytään sitä ongelmaa ratkaisemaan. Eli siinä tarvitaan myöskin kuntien toimia.

Mitä tulee oppimisen tukeen, niin tällä hallituskaudella opetus- ja kulttuuriministeriö on julkaissut erittäin kattavan selvityksen ja esityksen siitä, mihin toimiin pitäisi ryhtyä oppimisen tuen korjaamiseksi. Minun mielestäni se on kaikkein tärkein koulutuspoliittinen tehtävä tällä hetkellä, ja sen toteuttaminen tulee vaatimaan myöskin resursseja. Pienryhmäopetus maksaa. Jos me haluamme sitä lisää, meidän pitää olla valmiita sitä resursoimaan. Yleisopetuksen ryhmien pienentäminen maksaa. Meidän pitää olla sitten valmiita siihen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 152/2022 vp

panostamaan. Ja erityisopettajien palkkaaminen lisää maksaa sekin. Eli ovatko [Puhemies: Aika!] päättäjät sitoutuneita jatkamaan tarpeellisia investointeja koulutusjärjestelmään?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kivisaari.

16.12 Pasi Kivisaari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on todella tarina siitä, miten jokaiselle on rakennettu tasa-arvoinen oikeus kouluttautua ja kasvaa.

Tällä kaudella hallitus on todella panostanut kiitettävästi koulutukseen. Olemme esimerkiksi tehneet oppivelvollisuuden laajentamisen, lisänneet korkeakoulutuksen aloituspaikkoja ja vahvistaneet myös ammatillista koulutusta.

Puhemies! Keskustan mielestä suomalaisen peruskoulun tulee olla jatkossa koulutuspolitiikan keskiössä. Opettajille on taattava riittävä työrauha ja lasten ja nuorten perustaitoja niin lukemisen, kirjoittamisen kuin laskemisen osalta on vahvistettava. Arvoisa ministeri Andersson, miten voimme vahvistaa suomalaista peruskoulua niin, että jokainen lapsi saa riittävät perustaidot ja opettajilla on riittävä työrauha opetustehtävän toteuttamiseen?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Andersson.

16.14 Opetusministeri Li Andersson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Perustaidot ovat opettajien työn ytimessä. Meidän ei tarvitse keksiä mitään uusia toimenpideohjelmia tai uusia opettajankoulutusohjelmia siihen — kirjoittamisen, lukemisen ja laskemisen opettaminen on meidän luokanopettajien osaamisen ytimessä. Eli paras tapa vahvistaa perustaitoja on huolehtia juurikin siitä, että ne perustyön tekemisen edellytykset kouluissa ovat kunnossa, että yleisopetuksen ryhmät ovat kohtuullisella tasolla, että jos on erityisen tuen tai tehostetun tuen päätöksen saaneita oppilaita, jotka tarvitsevat pienryhmäopetusta, niin siihen riittää resursseja riittävästi ja että myöskin on resurssi- ja erityisopettajia, koulunkäynninohjaajia sekä muita koulun ammattilaisia tukemassa opettajia työnsä tekemisessä.

Vielä kerran toistan sen viestini, että kyllä me tässä onnistutaan, jos päättäjät, kaikki puolueet tässä salissa, ovat valmiita sitoutumaan siihen, että me pidetään huolta suomalaisen koulutuksen rahoituksesta, siitä perustasta, jolle koko meidän suomalaisen yhteiskunnan menestys on rakennettu. [Jussi Halla-aho: Hallituspuolueita ei näytä kiinnostavan!] Tätä työtä on aloitettu nyt, mutta sitä pitää ehdottomasti jatkaa.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Koponen, Ari.

16.15 Ari Koponen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivojen kehityksen näkökulmasta ennen kouluikää tapahtuu valtavasti sekä hyvässä että huonossa. Se, mitä tapahtuu tällä hetkellä varhaiskasvatuksessa, on myrkkyä lapsen kehitykselle. Jatkuva henkilöstöpula, turvattomuutta, onnettomuuksia, jatkuvasti vaihtuvat aikuiset ja ylisuuret ryhmät — tässä vain muutaman ongelman mainitakseni. Liian moni lapsi kärsii. Mutta se on myrkkyä myös työntekijöille: yksin oloinen ryhmän kanssa, henkilökuntavajeen salailu, epärealistiset vaatimukset johdosta, vaara- ja väkivaltatilanteiden runsas kasvu, ryhmien rakenne, ryhmien koot, joustamattomuus, valtava määrä eri kulttuureja, avustajien tarve, palkkaus ja huono johtaminen. Minusta Suomi on yhtä vahva kuin sen heikoin lenkki. Siksi meidän tulee muistaa päätöksenteossa kaikki ikäluokat ja huolehtia Suomen tulevaisuu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 152/2022 vp

desta eli lapsistamme. Hyvä hallitus, varhaiskasvatusalan kriisi on pelkästään pahentunut kaudellanne, ja jätitte tämänkin ongelman seuraavan hallituksen harteille. Miten tässä näin kävi? [Mikko Lundén: Hyvä kysymys!]

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Andersson.

16.16 Opetusministeri Li Andersson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy kyllä valitettavasti todeta, että varhaiskasvatuksen työvoimapula ei ole alkanut tämän hallituskauden aikana. Eli tässäkin suhteessa on kyllä kyse pidempiaikaisesta kehityksestä, josta voi ehkä todeta, että kiky-sopimukset ja ryhmäkokojen suurentamiset viime kaudella eivät varmaan ainakaan helpottaneet tätä. [Perussuomalaisten ryhmästä: Jälleen muitten vika!]

Tämän hallituskauden aikana on pyritty siihen, että ne lainsäädännölliset toimet, mitä tehdään, olisivat sellaisia, jotka parantavat varhaiskasvatuksen työskentelyolosuhteita. Hallitus on pienentänyt ryhmäkokoja yli kolmivuotiaiden osalta. Me ollaan tiukennettu lainsäädäntöä tilapäisiin ylityksiin liittyen siitä syystä, että havaittiin, että kunnissa valitettavasti monissa paikoissa systemaattisesti väärin tulkittiin lakia. Tilapäinen ylitys oli normaalia, mikä ei tietenkään ollut lainsäätäjän tarkoitus. Ollaan säädetty oppimisen tuen rakenteesta varhaiskasvatuksessa, otettu käyttöön henkilöstön ilmoitusvelvollisuus epäkohdista. Työtä pitää jatkaa — parannuksia työoloihin, riittävät resurssit — mutta on erittäin tärkeää myöskin, että me koulutetaan riittävästi alan ammattilaisia kaikkiin niihin työtehtäviin, mitä varhaiskasvatuksessa tällä hetkellä on käytössä. [Jussi Halla-aho: Ehkä sitten seuraava hallitus!]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Valkonen.

16.17 Ville Valkonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sivistys on varmasti kaikkien suomalaisten jakama, eräs koko yhteiskuntamme pääarvoista, ja koulutus on tietenkin päätyökalu sen edistämiseksi. Varhaiskasvatus on äärimmäisen tärkeä osa opintopolkua, mutta elämän perusosaaminen rakennetaan aika pitkälti peruskoulussa. Nyt kuuluu hyvin voimakkaasti ammattilaisilta sitä viestiä, että koulussa oppiminen, opettaminen, on jäämässä sivuosaan ja aikaa kuluu työrauhan ylläpitoon, kasvattamiseen, asioihin, jotka itse asiassa eivät kuuluisi opettajille, eivät kuuluisi välttämättä pedagogiikan ammattilaisille. Arvoisa hallitus, mitä aiotte tehdä työrauhan parantamiseksi peruskoulussa, jotta opettajilla on mahdollisuus keskittyä nimenomaan tärkeiden taitojen, perustaitojen, opettamiseen?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Andersson.

16.18 Opetusministeri Li Andersson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kasvataminen kyllä kuuluu myöskin opettajien tehtäviin, mutta ymmärrän, että edustaja myöskin viittasi siihen, että esimerkiksi sosiaalisten ongelmien kasvu totta kai näkyy myöskin kouluissa ja oppilaitoksissa. Pandemia ja sen aiheuttamat seuraukset nuorten hyvinvoinnin kannalta näkyvät tällä hetkellä erittäin paljon. Minä olen itse vieraillut monissa yläkouluisissa pääkaupunkiseudulla tämän kuluneen talven aikana.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 152/2022 vp

Hallitus on jo kolme lukuvuotta peräkkäin myöntänyt ylimääräistä rahoitusta kouluille ja oppilaitoksille, koronarahoitusta, jota voi käyttää lisähenkilöstön palkkaamiseen juuri-kin työrauhan ylläpitämiseksi, siihen, että olisi riittävästi avustajia, koulunkäynninohjajia, tukemassa opettajia heidän tekemässään työssä. Sen lisäksi ollaan vakinaistettu tämä sitouttavan kouluyhteisötyön malli. Sen tavoitteena on ehkäistä koulupoissaoloja erityisesti peruskoulussa — pysyvällä rahoituksella pysyvä lakimuutos. Idea on, että kouluihin voidaan palkata ammattilaisia, joilla ei ole opetusvelvollisuutta ja siten aikaa myöskin työskennellä sellaisten nuorten kanssa, joilla on laajempaa avun tarvetta, [Puhemies: Aika!] joka ei liity vain oppimiseen.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Virta.

16.20 **Sofia Virta vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomessa jokaisen lapsen on voitava tavoitella unelmiaan täysin riippumatta siitä, missä perheessä tai millä alueella hän sattuu elämään. On koko Suomen vahvuus ja koko Suomen etu, että meillä todella kenestä tahansa voi tulla mitä tahansa, mutta nyt tämä lupaus todella uhkaa rapautua — niin kuin tänään tässä salissa olemme kuulleet. Oppimistulokset jatkavat heikkenemistään, ja koulutus eriytyy.

Se näkyy erityisesti Suomeen muuttaneiden perheiden lasten ja kantaväestön välillä. Ei meillä ole varaa epäonnistua kieli- ja kulttuurivähemmistöihin kuuluvien lasten koulutuksessa tai kotouttamisessa. Se on inhimillisesti, oikeusperusteisesti, taloudellisesti ja jopa tulevan työllisyyden näkökulmasta mittava epäonnistuminen, jos näin käy. Suunnan on muututtava, ja on varmistettava, että tässä maassa jokaisen lapsen oikeudet toteutuvat. [Jussi Halla-aho: Hallitus on siis epäonnistunut!]

Se, että jokainen lapsi ja perhe saa riittävän tuen, alkaa jo sieltä äitiysneuvolasta, neuvolasta, lapsi- ja perhepalveluista, varhaiskasvatuksesta ja peruskoulusta. Silloin on merkittävää, että ammattilaiset voivat tehdä moniammatillista työtä, tieto vaihtuu ja sitä onnistutaan liikuttamaan, niin ettei yhdenkään lapsen tai perheen tuen tarve tai hätä jää huomaamatta. Kysynkin arvon hallitukselta: miten varmistatte, että nykyiset tiedonsaannin ja tiedonvaihtamisen ongelmat eri viranomaisien välillä korjataan, niin että ne eivät ole este yhdenkään lapsen auttamiseksi?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Andersson.

16.21 **Opetusministeri Li Andersson** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Totta kai tiedonvaihto ammattilaisten välillä ihan lainsäädännön asettamien puitteiden sisällä on äärimmäisen tärkeää — ja tähän täällä vastaatte, me kaikki, myöskin siitä, mitkä ovat ne lainsäädännön asettamat ehdot tietojenvaihdolle ja mikä yksityisyydensuojan taso on.

En tiedä, viittasiko edustaja nyt tähän hyvinvointialueiden aloittamiseen liittyvään keskusteluun koskien oppilas- ja opiskelijahuollon ammattilaisten tiedonsaantia, mutta esimerkiksi siinä kunta voi edelleen myös jatkossa myöntää käyttöoikeuksia Wilma-järjestelmään, kunhan on määritelty ja rajattu, mitkä ovat ne tiedot, mitä oppilas- ja opiskelijahuollon ammattilaiset tarvitsevat omassa työssään. Tästä on myös Opetushallituksen kautta mennyt tietoa kentälle.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 152/2022 vp

Puhemies Matti Vanhanen: Mikäli kysymyksen alkuperäinen esittäjä edustaja Puisto haluaa esittää lisäkysymyksen... Edustaja Puisto.

16.22 **Sakari Puisto ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Oikein mielelläni. — Kyseessä on tosiaan vakava asia, kun peräti joka seitsemäs ysiluokan päättävä oppilas ei osaa lukea kunnolla, ja on selvää, että kun tilanne on tämä, se kaikki näkyy sitten myöhemmin ammatillisessa koulutuksessa, koulutuksessa yleensäkin, työelämävalmiuksissa, työttömyydessä, syrjäytymisessä — monta pahaa asiaa.

Nyt kun olen kuunnellut tätä keskustelua ja vastauksia tähän, niin kyllähän täällä erilaisia pyrkimyksiä on, ja jopa salin toiseltakin puolelta tunnistettiin monia samoja huolia, mutta oletteko te kuitenkin valmiita käymään läpi tätä sisältöä, näitä erilaisia sisällöllisiä asioita, niin kuin mainitsemani huolta liiallisesta itseohjautuvuudesta tai esiin otettua huolta työrauhasta tai sitten maahanmuutosta myös? Te mainitsitte, että perhetausta vaikuttaa, mutta onhan se nyt selvää, että kun tulee jostain ihan muusta kulttuurista, missä ei ole mitään sellaista oppimisen perinnettäkin, niin ovathan nämä lapsetkin nyt huomattavasti vaikeammassa asemassa. Sen takia kysyn: oletteko te valmiita arvioimaan tätä koko kenttää — 360 astetta — ja korjaamaan niitä virheitä, mitä on selvästi tehty? [Satu Hassi: 360 astetta on paluu samaan suuntaan!]

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Andersson.

16.23 **Opetusministeri Li Andersson** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä voin ainakin sanoa, että olen täysin sitoutunut jatkamaan koulutuksen kunnianpalautusta myös ensi kaudella. Näen sen aivan äärimmäisen tärkeänä. Olen myöskin erittäin sitoutunut korjaamaan oppimisen tukeen liittyvät ongelmat. Nehän ovat yleensä ne, mihin todellisuudessa viitataan, kun puhutaan esimerkiksi työrauhaongelmista. En minä näe, miten työrauhaongelmat kouluissa voisivat ratketa millään muulla kuin sillä, että meillä on riittävästi aikuisia koulussa pitämässä huolta meidän lapsista ja nuorista ja myöskin vastamassa heidän huoliinsa.

Mitä tulee tähän oppilaiden perhetaustaan, haluan vielä kerran painottaa sitä, että tässä on myöskin kyse aivan niin sanottuun kantaväestöön kuuluvista lapsista ja pojista, myös siinä ihan yhtä lailla tämä sosioekonominen tausta on keskeinen tekijä. Jos vanhempien koulutustausta on matala, jos on työttömyyttä, näitä muita ongelmia, niin ihan yhtä lailla meidän pitää olla näistä oppijoista huolissamme, [Riikka Purran välihuuto] ja heidänkin oppimistulostensa osalta on tätä laskua näkynyt. [Jussi Halla-ahon välihuuto] Tarvitaan toimia koulutuksen puolella, mutta me tarvitaan myöskin laajasti yhteiskuntapoliittisia toimia eriarvoisuuden vähentämiseksi suomalaisessa yhteiskunnassa perheiden tukemiseksi [Puhemies: Aika!] ja varhaiskasvatuksen kehittämiseksi.

Kysymyksen käsittely päättyi.